

Z naslednjimi vrsticami bodi postavljen vrlenu tovarišu in dobremu prijatelju skromen pomnik!

Blagi pokojnik se je rodil leta 1859. v Ostrožnem pri Celju. Po končanji ljudski šoli in po obisku nižjih razredov gimnazije je vstopil v učiteljske v Mariboru ter napravil leta 1879. zrelostni izpit. Še istega leta je bil imenovan kot voditelj takratne enorazrednice v Št. Vidu pri Planini, kjer je zvesto služil svojemu poklicu nepretrgano 36 let. Bila je to torej edina služba ves čas njegovega učiteljevanja. Po njegovem prizadevanju se je zgradilo novo šolsko poslopje, in šola se je razširila v tri razrednice. Kot nadučitelj in mnogoletni načelnik krajnega šolskega sveta je neumorno skrbel za razvoj domačega šolstva.

Da je bil vreden in dober učitelj, ki je dosegal v šoli prav lepe uspehe, potrjujejo izjave njegovih mnogobrojnih učencev, potrdil je pa to tudi c. kr. deželni šolski svet s tem, da mu je izrekel povodno upokojiteljske priznanje za dolgoletno plodonosno delovanje.

Nadalje je bil pokojnik najboljši soprog in oče, ki je vedel svoje otroke izborni izgojiti.

Oj, kako rad bi še bil vsaj enkrat videl vse zbrane okoli sebe, a ta želja se mu žalibog ni več izpolnila, zakaj njegov edini sin pravnik in poročnik, je sedaj daleč od svoje drage domovine v ruskem ujetništvu in niti ne slutiti, da je izgubil ljubljene očeta.

Pokojnik je bil tudi zaveden stanovski tovariš. Ko so leta 1881. ustanovili Kozjansko učiteljsko društvo, mu je kumoval tudi on ter bil od ustanovitve sem pa do smrti njega zvest član in večkrat odbornik. Dokler je bil zdrav, se je redno udeleževal društvenih zborovanj ter je podpiral naše stanovske zadeve z besedo in dejanjem. Učiteljstvo mu je zaupalo, kar je pokazalo s tem, da ga je izvolilo pred leti za svojega zastopnika v okrajni šolski svet, kjer je tudi z vnemo deloval v korist šole in učiteljstva.

Nadalje ne smemo prezreti, da je bil pokojni naš tovariš tudi dober občan. Učeval je v občini velik ugled ter bil mnogo let odbornik in občinski svetovalec. Ni pa bil svetovalec le po imenu, ampak svetovalec v pravem pomenu besede. Koliko ljudi se je zatekalo k njemu po svete in vsakemu je vedel dobro svetovati in vsakemu je pomagal, ako je le mogel.

Kako spoštovan je bil, nam dokazuje to, da so ga imenovali vse štiri vsolane občine za častnega občana, kar je najvišje odlikovanje, ki ga more podeliti občina zaslužnemu možu.

Končno bodi omenjeno, da je vodil z večšo roko domačo posojilnico od nje ustanovitve sem ter deloval tudi v tem oziru za obči blagor.

Iz navedenega je razvidno, da mu življenje ni bilo praznik, ampak dan resnega dela.

Pogreb, ki se je vršil v soboto, dne 26. februarja, dopoldne in ki ga je vodil kozjanski gospod dekan v spremstvu petih duhovnikov, je bil jako veličasten.

Prihitele so stanovske tovarišice, prihitele so stanovski tovariši, prijatelji, znanci, od blizu in daleč, prihitele je šolska mladina, prihitele so skoro vsi farani — vsi so prihitele, da izkažejo blagemu pokojniku poslednjo čast. — Ob odprtem grobu sta govorila kozjanski g. dekan in društveni predsednik, omenjajoč pokojnikove zasluge in vrline, in opaziti je bilo, da ni ostalo suho skoro nobeno oko. Pred šolo in na pokopališču pa so zapeli tovariši-pevci gniljivi žalostinki.

Dragi tovariš in prijatelj! Bodi Ti lahka ona zemlja, ki si na njej toliko let neutrudljivo sejal seme narodne izobrazbe, in bodi Ti ohranjen trajen spomin!

M. G.

»BITI SLOVENSKE KRVI — BODI SLOVENCU PONOS!«

Pišejo nam s štajerskega Posavja:

v tujščini čisto po nepotrebnem! To ne gre in ne sme biti! Narodnost in kultura sta nerazdružljiva činitelja. Tega si bodimo vsekdar svesti! Kar je dovoljeno drugim narodom, to mora biti tudi našemu! Slovenski rod se odlikuje sedaj ob vseh frontah ter preliva svojo kri za drago mu očetnjo. Slovenci so lahko ponosni na svoj rod ter se ga jim ni treba sramovati! — Zato pa proč z vsem smešnim in brezmišelnim tučevanjem in spakodranjem!

—š— Iz šole. V neki ljudski šoli na slovenskem štajerskem se je dogodilo nastopno: Ravno ko je učitelj korekcioniral s palico učenca, vstopi v učilnico okrajni šolski nadzornik. Pristopi resnega obraza k učitelju ter precej glasno reče: »Pa, g. učitelj, kaj bi rekla mati dečkova, ko bi videla, kaj počenjate?« — Učitelj: »Mislil, da nič hudega.« — Nadzornik: »A kaj pa oče?« — Učitelj: »Ta pa že celo nič.« — Nadzornik: »Kako mislite to?« — Učitelj: »Oče sem — jaz!« — Tableaux! —

—š— Tovariš Jos. Žagar, učitelj na okoliški deški ljudski šoli v Celju, je ves čas vojne pri vojaštvu. Prve mesece je bil na severnem bojišču ter tu okusil raznolike grozote krutega borjenja. Opasno je obohel ter spet okrevaj in je od tistih dob pridružen nadomestnemu bataljonu njegovega 26. domobranskega polka v Mariboru kot četovodja. Tu ima v oskrbi opremo grobov — padlih junakov. Umetnostno izobražen — prebil je z odliko 4 letnike umetnostnega slikanja na Dunaju — vrši to delo tako, da pač menda daleč naokolo v naši očetnjavi ni grobišča, ki bi bilo tako opremljeno, nego je to vojaško v Mariboru. — Nemški listi so polni hvale nad marim, tihim delom, ki ga doprinaša tu — učitelj. Z več krajev Avstrije, pa tudi od drugod — je že došlo mnogo večakov v Maribor nalašč, da si ogledajo to grobišče... A naš Žagar opravlja tu vse — zastonj! In ravno zato omenjamo to stvar. Učitelj povsod rad dela, tudi zdaj ob hudem vojnem hrušču. — Mnogi, mnogi si pridobivajo zakladov, a — učitelj? — Molčimo, ker ne smemo govoriti! —

—š— Za uvedbo prisilnega cepljenja proti kizam. C. kr. štajerski deželni zdravstveni svet se je izrekel za uvedbo prisilnega cepljenja proti kozam ter je izročil notranjemu ministruvju potom c. kr. namestnijske posebnosti tozadevno spomenico.

—š— Prestavljena je definitivna učiteljica Milica Jugova iz Majšperga v Podovo na Dravskem polju.

—š— Ustanove za slovenske obrtniške vajence iz Spod. Štajerskega. Iz Celja nam poročajo: Dne 10. oktobra 1915 je umrl v mestu Wels na Zg. Avstrijskem krojaški mojster A. Gajšek, rodom Slovence s Sp. Štajerskega. Pridobil si je z delavnostjo in pridnostjo veliko imetje. Zapustil je 187.000 K in določil, da se četrti del obresti porabi za ustanove slovenskim obrtniškim vajencem iz Sp. Štajerskega. Podeljevala bo te ustanove novoustanovljena »Zveza južnoštajerskih obrtnih združenj«. Želeli je, da se blagi smoter našega rojaka, ki je daleč v tujini verno zasledoval napredek slovenskega obrtništva na Sp. Štajerskem, izpolni in dobimo s pomočjo njegovih ustanov čim več delavnege in izobraženega obrtniškega naraščaja. Gajšek je drugi imoviti naš rojak, ki je zapustil del svojega imetja v pospeševanje slovenske obrti in trgovine na Sp. Štajerskem. Prvi je bil bivši celjski trgovec Pero Kostić.

—š— Za begunce z juga so ustanovili v Celju, Mariboru in Lipnici krajevne odbore, ki imajo nalogo, pomagati tam bivajočim beguncem s svetom in dejanjem.

—š— Poročil se je rezervni poročnik Rudolf Dobovišek z učiteljico Lino Gosakovo iz Žiž pri Konjicah. — Čestitamo!

—š— Za italijanske begunske otroke v Vagni pri Lipnici so zgradili novo veliko šolsko poslopje v bližini cerkve, pravzaprav sta to dve poslopji s 16 sobami za pouk poleg drugih potrebnih. — Slovesno so blagoslovili poslopje v navzočnosti 4000 otrok, ki sedaj pohajajo v to šolo. — Italijani v Vagni pripravljajo velik koncert, ki ga prirede na Dunaju dne 30. marca. Glasbena učiteljica Seghizzi in Clemente pridno vadita mladino, ki nastopi na koncertu; nastopi okoli 400 deklic, deklet in dečkov.

Koroške vesti.

—k— Nemščino je pozabil. »Straža« poroča: Nedavno je bil v P. na Koroškem opominjan od kapi posestnik A. R., ki je na to popolnoma pozabil nemški jezik, slovenskega pa ne. A čudovitost je v tem, da je bil ta mož, rodom Slovenec, poprej hud nemški nacionalec. Sedaj se pa iznova uči nemščine.

—k— Koroški umetnik, akademični kipar Friderik Gornik, deluje od Novega leta sem kot član umetniške skupine c. in kr. tiskovnega stana na bojišču.

Goriške vesti.

SLOVENSKI GORIŠKI INTERNIRANCI V ITALIJI.

Začasni okrajni šolski nadzornik v Ajdovščini, g. Fran Siviec, je prejel od bivšega nadučitelja v Števerjani pri Gorici, tovariša Ladislava Likarja, ki so ga Italijani ež takoj v začetku vojne z Italijo internirali in odpotali v Italijo, naslednje zanimivo pismo:

Florenca, 11. jan. 1916.

Velečenjeni gospod nadzornik!

Vaše cenjeno pismo z dne 8. novembra sem prejel danes, toda ne v Marsali, ampak v Florenci, kjer se nahajam že čez dva meseca. Djali so me v lepšo kletko, kakor je Marsala, in zato nekoliko lažje pojem »ujetega ptiča tožbo«.

Za popolno brezposelnost, ki mi je dolgih šest mesecev morila duha, sem našel v mestu umetnosti obilne odškodnine. V Florenci se človek ne dolgočasi, če ima le količjak sniisla za umetnost. Sami Galleria degli Uffizi z mojstrskimi deli Tiziana, Fra Angelica, Zippia itd. je neusahljiv vir krepila in tolažbe za žejno in potrto dušo. Potem pa še druge galerije, muzeji in umotvori! So trenutki, ko človek pozabi na ujetništvo. Seveda le trenutki, zakaj tudi ob uživanju umetnosti se kmalu pojavi reakcija. Domovina mili kraj!

Srečen sem, da stanujem v slovenski družbi. S č. gg. Uršičem in vikarjem Franketom smo si napravili lastno ekonomijo. Kuha nam postrežnica č. gosp. župnika. Hrana ni posebno draga, ker so cene razmeroma nizke. Kilogram soli stane 70 cent, mesa 4 lire, pečenke 8 lir, črnega kruha 60 cent., liter kisa 1 lira, vrzotina glava 35 cent., druge cene tem primerne.

Kot šolnika Vas bo gotovo zanimala usoda naših šolarčkov. Števerjanci so razkropljeni po vsej Italiji. Pogostoma se oglašajo pri meni s pismi naši dobri ljudje. Vesel sem, ko vidim, da jim lahko delim tolažbo.

Skrb za vzgojo naše dece je vobče velika. Za to se je zavzel celo sicilijanski list »Ora«, ki dne 10. oktobra doslovno piše: »Coi nostri bambini, prima dei nostri bambini, debbono quest' anno le scuole accogliere i bimbi dei profughi, i piccoli italiani, che erano sino a ieri oltre il confine e i piccoli Sloveni, di cui i nostri maestri avranno la gioia e l'onore di cominciare avnormare cittadini italiani.« (Z našimi otroki, pred našimi otroki morajo letos šole sprejeti otroke beguncev, male Italijane, ki so bili do včeraj onstran meje, in male Slovence; da te začno pretvarjati v italijanske državljane, bo našim učiteljem veselje in čast).

Vsi slovenski otroci morajo hoditi v šolo. Uče jih pa seveda italijanski učitelji, ker slovenski smo vsi v prognanstvu.

Tovariš Bandelj je še vedno v Siciliji. Sicer pa je zanj boljše, ker nima zimske obleke in letna doli zadošča. Pisal je domov nekemu Šmartencu, naj mu pošlje perila in zimske obleke, a dobil je žalostni odgovor, da je vse izginilo, kar je imel, obleka, perilo, le par starih hlač je ostalo na podstrešju. Enaka usoda je zadela mene, skoro vse duhovnike in naše uboge ljudstvo. Vkljub temu se vsi dobro držimo. Zlasti kaže naš kmet, kako prav je imel pesnik, ko je navdušeno zapel, da hrib se omaje in hrast...

Res, na naše ljudstvo smo lahko ponosni. Tudi par članov okrajnega šolskega sveta deli z menoj usodo. G. Marinič je z vso družino v Ivreji poleg Novare, Velušček pa študira nelepe šege in navade normanskih potomcev v Siciliji.

Zdi se mi, da ostanem tu le malo časa. Prosil sem namreč, da me premeste iz zdravstvenih ozirov v Pronzano poleg Novare, kjer je naš župan z družino (Karel Princič iz Cerovega, op. prepisovalca). Za nervozne ljudi ni tukajšnje podnebje. Iz Sicilije grede, sem si ogledal Palermo, Neapelj in Rim, upam, da se na drugem potovanju lahko ustavim v Lukii, Pizi, Genovi, Milanu in Novari.

V glavnih potezah sem naslikal svoje zgode in nezgode. Mnogo zanimivosti imam še v svoji potni torbi, toda o teh bom smel govoriti le tedaj, ko bom dihal sveži zrak ljube zmagoslavne domovine.

K sklepu se Vam odkritosrčno zahvalim za bodrilne besede, ki ste mi jih izvolili nasloviti v dnevnih težke izkušnje. Prepričan sem, da se veliki cilji dosežejo le z velikimi žrtvami, in v tej zavesti ponosno polagam tudi jaz svoj obolus na oltar velike matere domovine. V znarjenju boljše bodočnosti, ki so nam jo dogodki zajamčili, pozdravlja vse cenjene tovarišice in tovariše ter se klanja

Vam vdani

Likar.

—g— Spolna kuga. Tudi po Krasu se širi spolna kuga. Ta grda bolezen se je pojavila že v raznih občinah. — Ker se ta kuga širi tudi po drugih deželah naše države, je naša vlada ukrenila stroge odredbe, da bi bolezen zaprečila ali vsaj omejila. Razna c. kr. namestništva so že sklicala strokovnjake na konference, da so ukrepali napram tej bolezni. — Na c. kr. namestništvu v Trstu so zborovali strokovnjaki pod predsedstvom c. kr. namestnika Fries-Skeneja. Po dolgem posvetovanju so sklenili: 1. Mestna občina naj pomnoži zavetišča za spolno obolele. 2. Policija naj vboščuje obrača največjo pozornost omejitvi skrivne prostitucije. 3. Naj se ustanove specialistični ambulatoriji za te bolezni. 4. Naj se potom časopisja in z drugimi publikacijami občinstvo opozarja na kužno nevarnost in kako se ji more izogibati. — Tudi učiteljstvo naj poučuje ljudstvo o tej strašni kugi!

—g— C. kr. okrajni šolski svet se nahaja v Godinovi hiši v Ajdovščini.

—g— Šolstvo v goriški okraju med vojno. V šolskem okraju goriške okolice se vrši letos pouk na sledečih šolah: Batuje: nadu. Kunc Ivan, učiteljica Lavrenčič Klem.; Brje: Možina Anton; Pustale eksk. š.; nauč. Mlekuz Ant.; Črniče: učiteljica: König Marija, Srebnik Karla; Dobravje: Mermolja Fr.; Dol n. Ajdovščino: Praprotin Ed., učiteljica Soban Josipina; Branica Dol.: do marca poučeval Vendramin And., naslednik še ni imenovan; Gabrije p. Ajd.: Gorjup Alojzij; Gojače: Lenarčič Ant.; Gor. Trebuša-Krtovšče: Podgornik Filip; Gradišče, Rojč Jakob; Kamnje: nadučitelj Vodopivec J., učiteljica Rigoj Pavla; Križ Sv.: naduč. Medvešček P., učiteljica: Mrevlje Gabrijela, Medvešček Ljudmila; Lokavec: naduč. Tomažič And., učiteljica Skočir Ernesta; Lokovec: Vendramin And.; Lokve: Biležnik Josip; Osek-Vitovlje: naduč. Berce Josip, učiteljica: Kunth Josipina, Tomažič Rozalija; Otlica: Lavrenčič Alojzij; Ozeljan: naduč. Cenčič Davorin, učiteljica Podbršček Alojzija; Podlaka-D. Lokovec: Winkler Alfred; Ravnica: Zorn Emil; Rihemberg: Gorjup Rihard, učiteljica: Strel Ottilia, Lapanje Ivanka, Brajda Karmela; Skrilje: Reja Leopold; Šempas: naduč. Križman Franc, učiteljica Fajgelj Cecilija; Šmarje: naduč. Budal Josip, učiteljica Luen Eliza; Tevče: Arrigler Anton; Št. Tomaž: Vodopivec Alojzij; Trnovo: Leban Franc; Vel. Zablj: Bratina Karel; Voglarji: Štepančič Iv.; Vrala-G. Lokovec: Podgornik Franc; Vrhovin: učiteljica Kuntla Matilda; Zalošče: naduč. Golja Fr., učiteljica Dugar Marija; Ajdovščina: naduč. Kavs Ivan, uč. Plesničar Pavel, učiteljica Boštjančič Katarina; Vogersko: naduč. Balč Josip, učiteljica Strel Jadviga. — Na ostalih 53. šolah ni pouka, ker so dotični šolski kraji deloma zasedeni od sovražnika, deloma v neposredni bojni črti, ali pa služijo šolski prostorji vojnim svrham. V doglednem času se najbrže prične pouk še na ljudski šoli v Dornbergu.

—g— Tovariš Alojzij Toroš, učitelj na Kozbani, se nahaja v Arezzu blizu Firenze. Soproga in družina je ostala v Kozbani, on pa je moral stran v interniranje. Poleg tega je trpel imenovani tov. na revmatizmu, ki si ga je nabral v težki vojni službi v Galiciji.

Tržaške vesti.

SLOVENSKA MEŠČANSKA ŠOLA V TRSTU.

Sredi sedanjih, kulturnemu napredku tako protivnih razmer ni gojiteljica tržaških slovenskih šol, velezaslužna Družba sv. Cirila in Metoda, niti za trenutek popustila v svoji skrbi za naš vzgojni napredek. Ne le, da nemoteno vzdržuje navzlic pičlim dohodkom v polnem obsegu normalnih časov pouk na svojih tržaških šolah, je storila v zadnjih dneh še korak dalje: odločila se je, svojo osemrazredno deško ljudsko šolo pri Sv. Jakobu izpremeniti v petrazredno ljudsko in tržaško slovensko ozemlju sploh ustanoviti drugo slovensko deško meščansko šolo, na Primorskem pa prvo.

Meščanske šole, ki jih imajo drugi avstrijski narodi prav mnogo, Čehi n. pr. nad 500, so zavodi, katerim je v § 17. drž. šolskega zakona določena naloga s temi besedami: »Meščanski šoli je namen, dajati učni smoter obče ljudske šole presegajočo izomiko, zlasti z ozirom na potrebe obrtnikov in kmetovalcev. Meščanska šola podaja tudi izomiko, pripravljajočo na učiteljska in na take strokovne šole, za katere ni treba predizobrazbe v kaki srednji šoli.«

Takih šol Slovenci skoraj ne poznamo, zakaj razen meščanske šole z nemškim učnim jezikom, ki jo je v 70 letih ustanovil

— A narodnega pomena pa pogrešamo še danes mnogo tudi med »boljšimi« našimi sloji. Hic Rhodus, hic salta! Celu med našim učiteljstvom, žal, še ni vse tako, kakor bi moralo in bi tudi lahko bilo. Koliko n. pr. se tu še pisari